

המנגו בישראל

בדגש על פיתוח הענף בנגב המערבי

יובל כהן

המחלקה למדעי עצי פרי

המכון למדעי הצמח

מנהל המחקר החקלאי - מכון וולקני

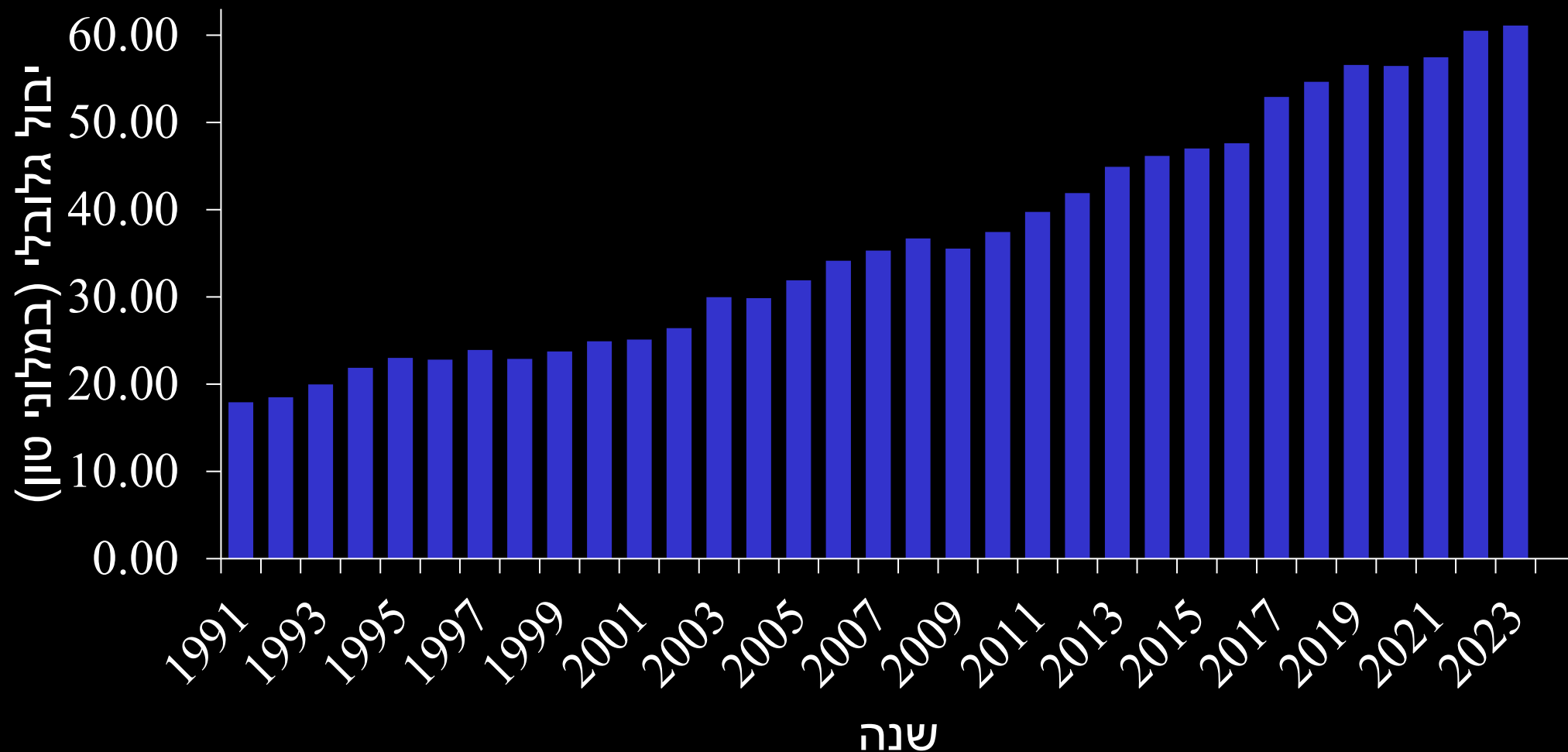

מנגו בעולם

- מנגו הוא אחד מגידולי המטע החשובים ביותר בעולם.
- מבחינת יבולים, זהו הגידול החמישי בחשיבותו מכל ענפי הפרי, ושני רק לבננה בין המינים הטרופיים\סובטרופיים.
- היבול העולמי השנתי עומד על למעלה מ-60 מיליון טון.
- זהו ענף שמגודל בעיקר בהודו ודרום מזרח אסיה ובמדינות עולם שלישי אחרות.
- מרבית הפרי נאכל במדינות היצור. רק כ-3% מהפרי מיוצא.
- בעולם המערבי היה המנגו פרי אקסלוסיבי. רק בעשורים האחרונים הוא הפך לנפוץ ונצרך יום יומית.

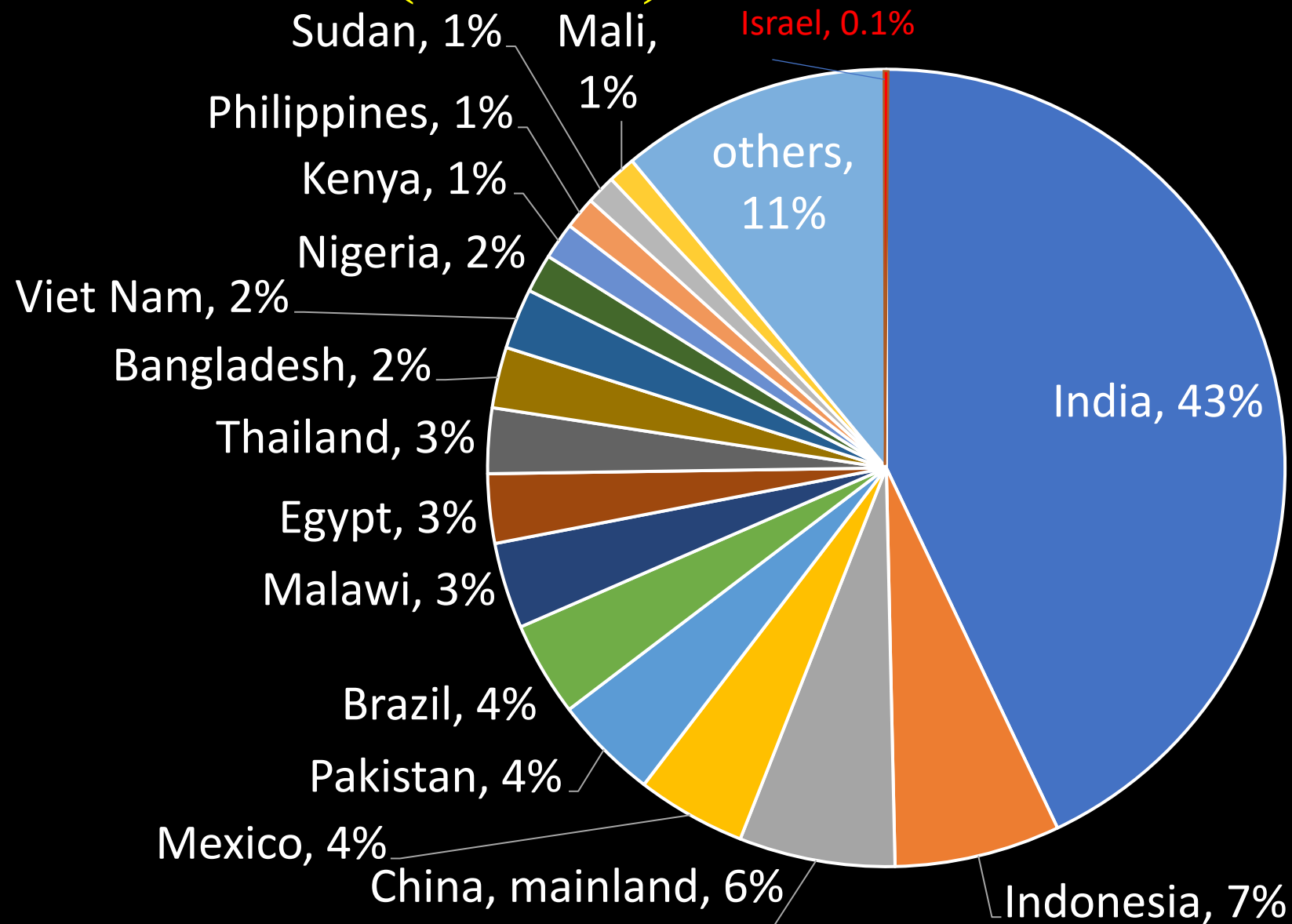
ייצור המנגו העולמי

מקור: FAOSTAT, 2023

ייצור המנגו העולמי (2023)

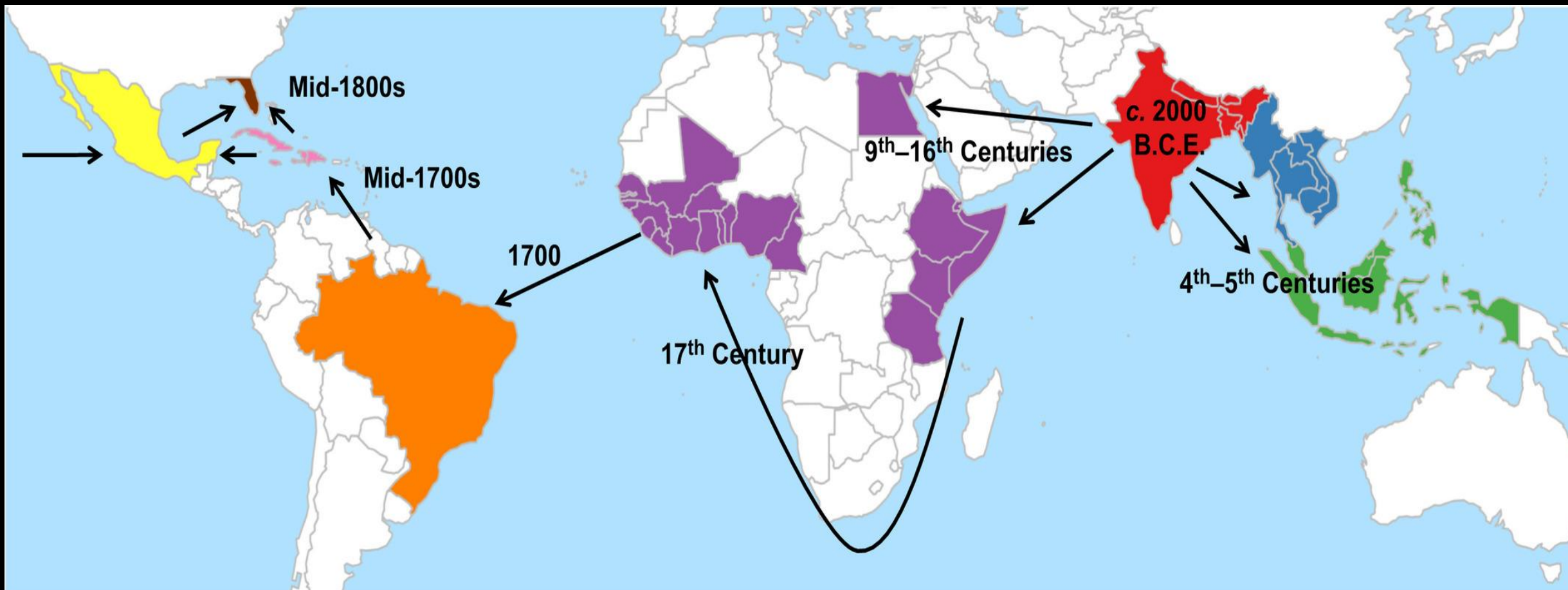

מקור: FAOSTAT, 2023

גידול ושיווק עולמי של מנגו

התפשטות המגו בעולם

Warschefsky and von Wettberg (2019). *New Phytologist* 222, 2023–2037. doi: 10.1111/nph.15731.

זנים פלורידניים עיקריים

קנט

קיט

טומי אטקינס

הדן

הבאת המנגו לישראל

פרופ' חנן אופנהיימר

- המנגו הגיע לישראל בעשורים הראשונים של המאה הקודמת.
- בשנות ה-30 וה-40 החלה על ידי פרופ' חנן אופנהיימר הערכה ובחינה מסודרת של המנגו בארץ והובאו זנים מהעולם.
- בשנות ה-40 זוהה הזן 'מאיה'.

'מאיה'

הכנה 13/1

הבאת המנגו לישראל

פרופ' חנן אופנהיימר

- המנגו הגיע לישראל בעשורים הראשונים של המאה הקודמת.
- בשנות ה-30 וה-40 החלה על ידי פרופ' חנן אופנהיימר הערכה ובחינה מסודרת של המנגו בארץ והובאו זנים מהעולם.
- בשנות ה-40 זוהה הזן 'מאיה'.
- רק בשנות ה-60 וה-70, אחרי פיתוח הכנה 13/1, העמידה לגיר ולמליחות, החלה נטיעה מסחרית של מנגו בארץ.

ענף המנגו בישראל

- המנגו הוא עץ טרופי/סובטרופי וישראל (ביחד עם ספרד) הם המקומות הצפוניים ביותר בעולם בהם מגודל מנגו.
- היקף הענף כ-30,000-35,000 דונם המניב כ-60,000-70,000 טון. כרבע מהפרי מיוצא, בעיקר למערב אירופה.
- עיקר הענף (כ-90%) מתמקד בבקעת כנרת ובעמק המעיינות.
- בעקבות ההצלחה המסחרית יש נטיעה מחודשת באזורים נוספים – בנגב המערבי, בערבה ובבקעת הירדן (בהיקף כולל של כ-3,500-4,000 דונם) המתמקדים בפרי מוקדם מאוד או מאוחר מאוד בעונה.

טיפול גיזום ושילוד במטע לאחר קרה

המנגו בישראל – השפעות האקלים על הפריחה והחנטה

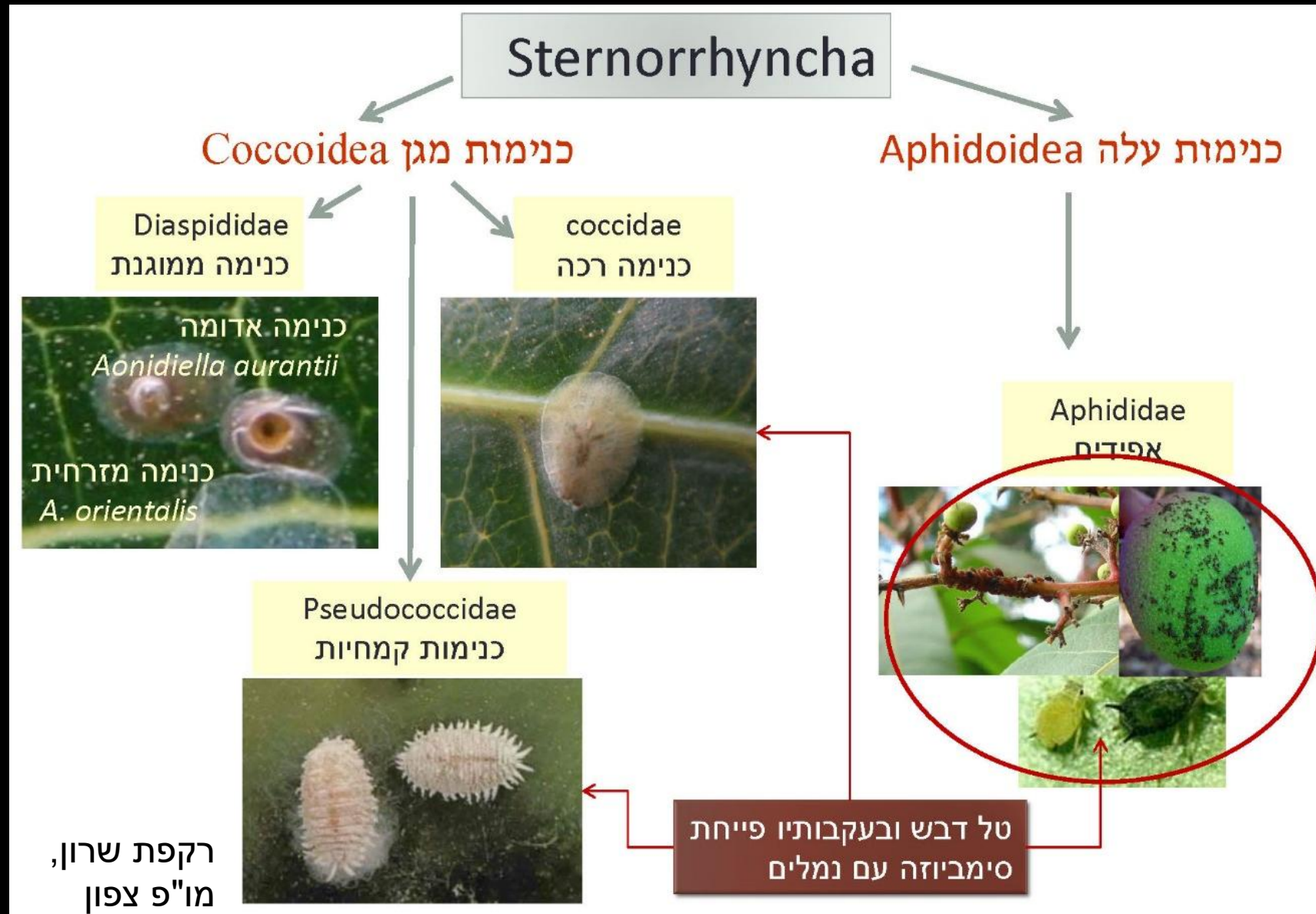
קנט

טלי

מזיקי מנגו עיקריים

מחלות עיקריות במנגו בישראל

קמחון התפרחות
Powdery mildew

עיוות התפרחות
Mango Malformation

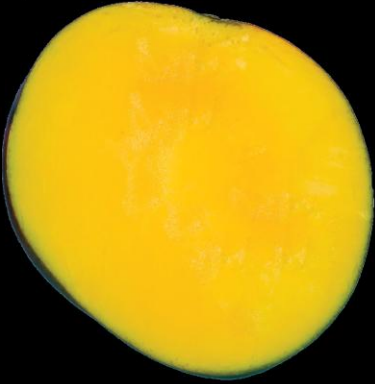
פיתוח פרוטוקול להתמודדות עם עיוות התפרחות

זני המנגו תוצרי פרויקט ההשבחה הישראלי

שלי

עומר

אגם

טנגו

טלי

נועה

אורלי

המלך דוד

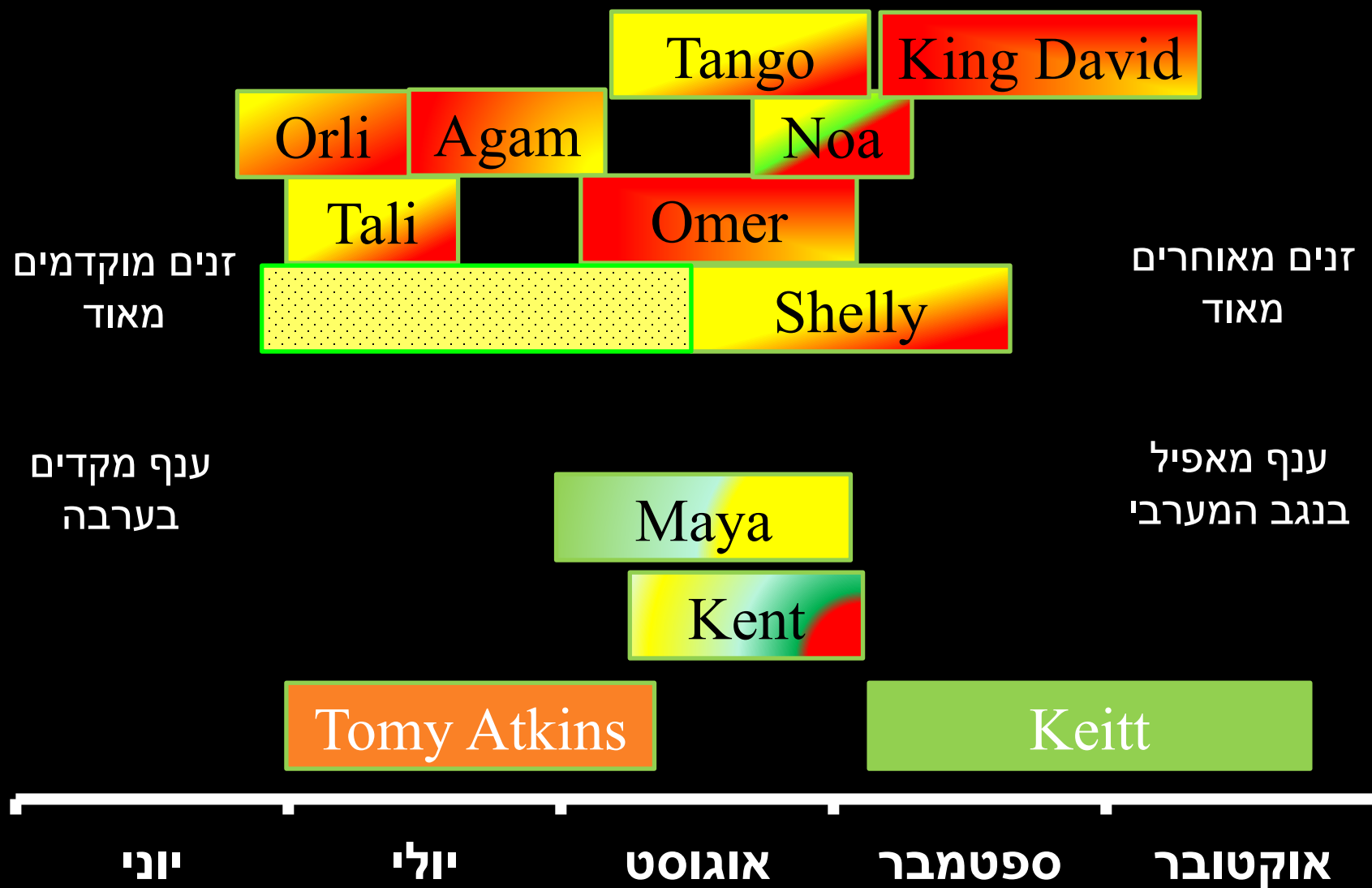
הרכב הזנים המוערך בענף המנגו בישראל – 2025

היקף הענף: 28,000-34,000 דונם

תוצרי פרויקט ההשבחה הישראלי		זני אינטרודוקציה, זנים ותיקים (מאיה)	
אחוז מהענף	זן	אחוז מהענף	זן
40-45%	שלי	5-10%	מאיה
10-15%	עומר	15-20%	קיט
5%	דוד המלך	7%	קנט
2%	נועה		
			זנים אחרים:
	טלי, אורלי, אגם		טומי, לילי, פלמר
57-67%		30-40%	סה"כ

מועדי ההבשלה והשיוק של זני המנגו הישראליים

המנגו בנגב המערבי

- אזור הנגב המערבי היה בעבר אחד מאזורי הגידול המרכזיים בארץ.
- לפני כשלושים שנה, בעקבות חומרת מחלת עיוות התפרחות באזור הצטמצמו מאוד המטעים (וחלקם גם ננטשו).
- בשנים האחרונות יש באזור התעניינות מחודשת במנגו, יש נטיעות של מאות דונמים והיקף הענף עומד על יותר מ-1000 דונם.
- הנגב המערבי התמקצע בעיקר בזן האפיל 'קיט' שמבשיל באזור בחודש אוקטובר.
- בנוסף, פותח באזור פרוטוקול להסרת תפרחות מוקדמות בזן 'קיט' לקבלת פרי אפיל מאוד המבשיל רק בחודש נובמבר וניתן לשיווק בדצמבר. אולם, פרוטוקול זה מביא לסירוגיות בהנבה והמטע מניב משמעותית רק פעם בשנתיים.

הסרת תפרחות מוקדמות בזן 'הדן'

ביקורת

הסרת תפרחות מוקדמות

בחינת זני מנגו ישראלים בחבל הבשור

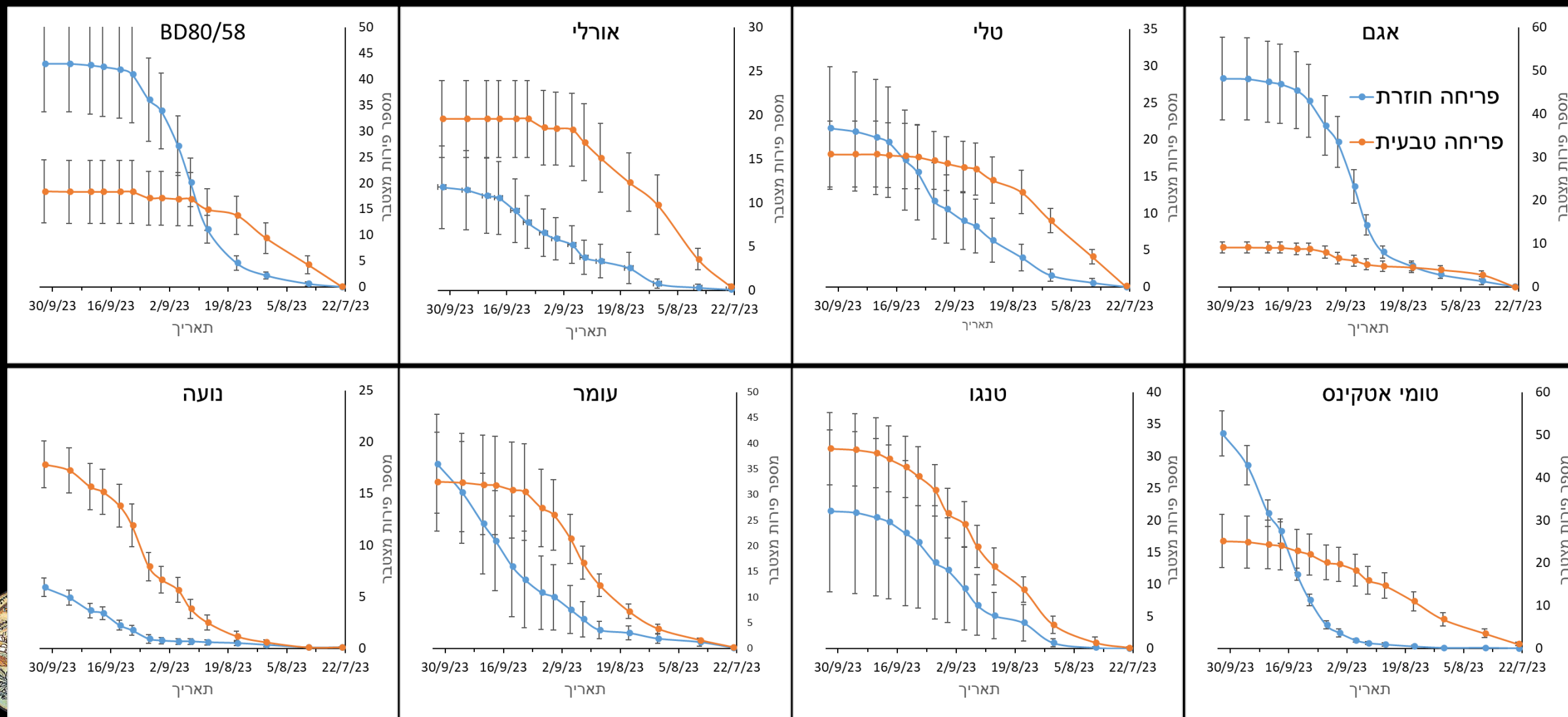

- יובל כהן, דוד סעדה – מכון וולקני
- עירית דורי, יצחק ציפורי (כושי), ליאנה גנות ז"ל – מו"פ דרום
- דפנה זיו, ישי אייל, נועה זכריה, שי צעידי – שה"ם

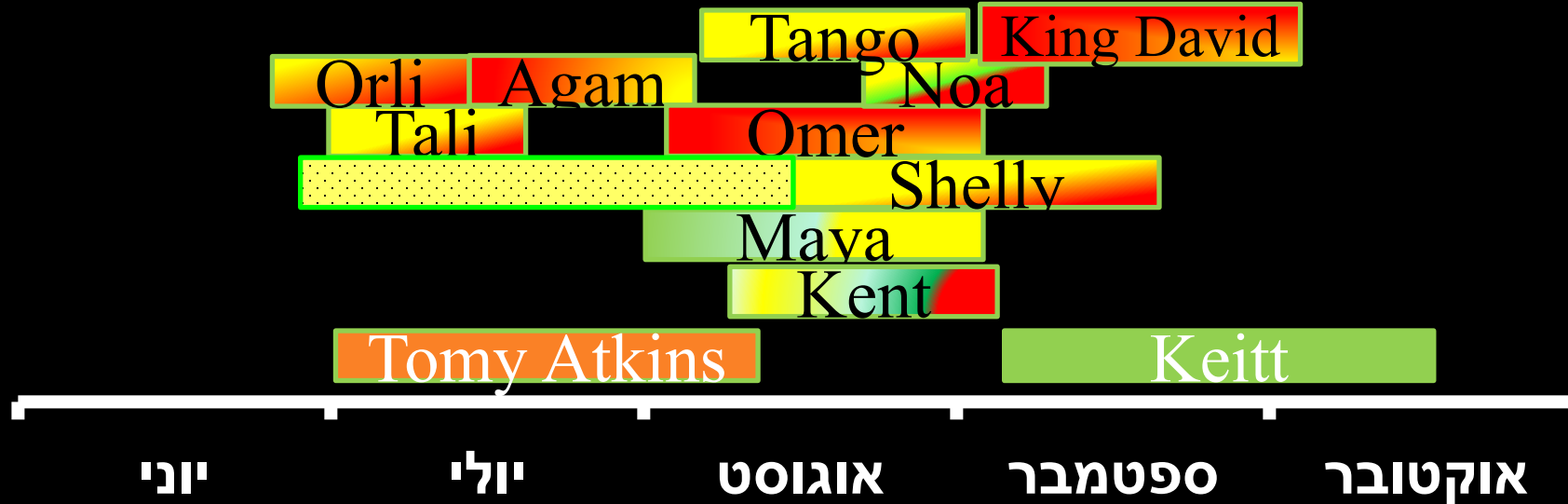

השפעת הסרת תפרחות על מועד הקטיף המצטבר בזנים מוקדמים בעוטנת 2023

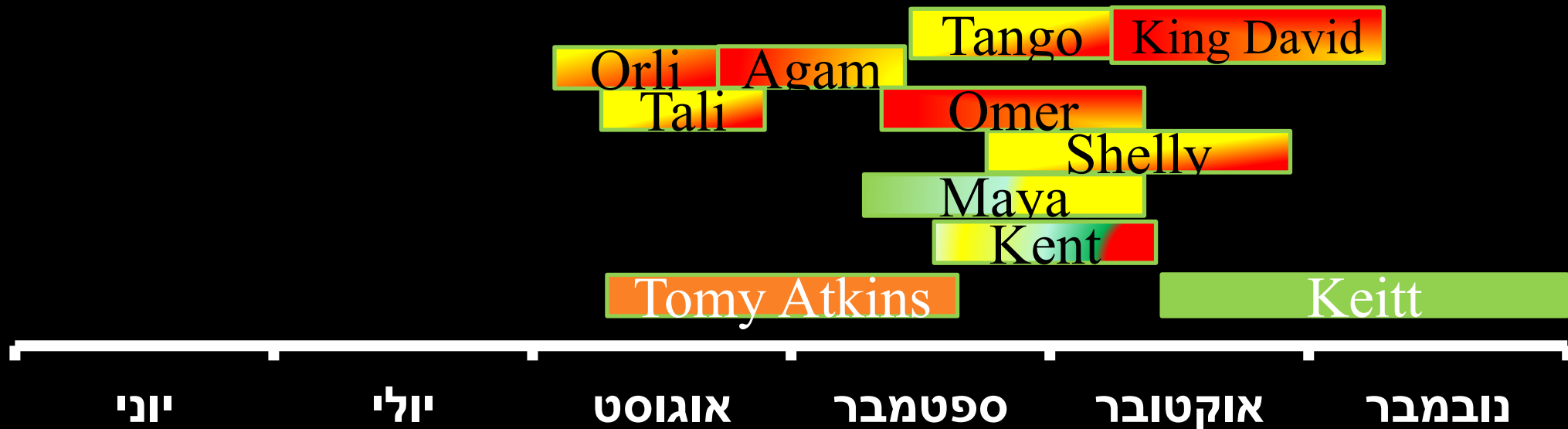

עונת ההבשלה הצפויה של זני מנגו בנגב המערבי

גידול מנגו בבקעת כנרות

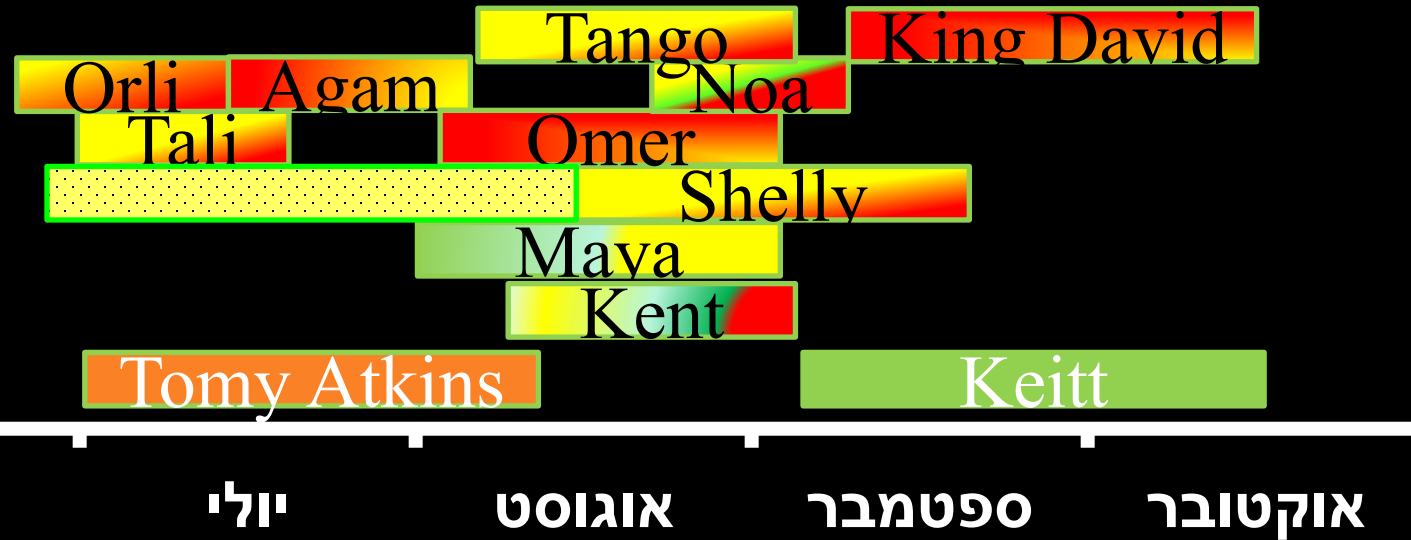
גידול מנגו בנגב המערבי

אסטרטגיות לגידול מנגו בנגב המערבי

I: התמקדות בזני נישא איכותיים במיוחד תחרותיים בארץ ובעולם

גידול מנגו בבקעת כנרת

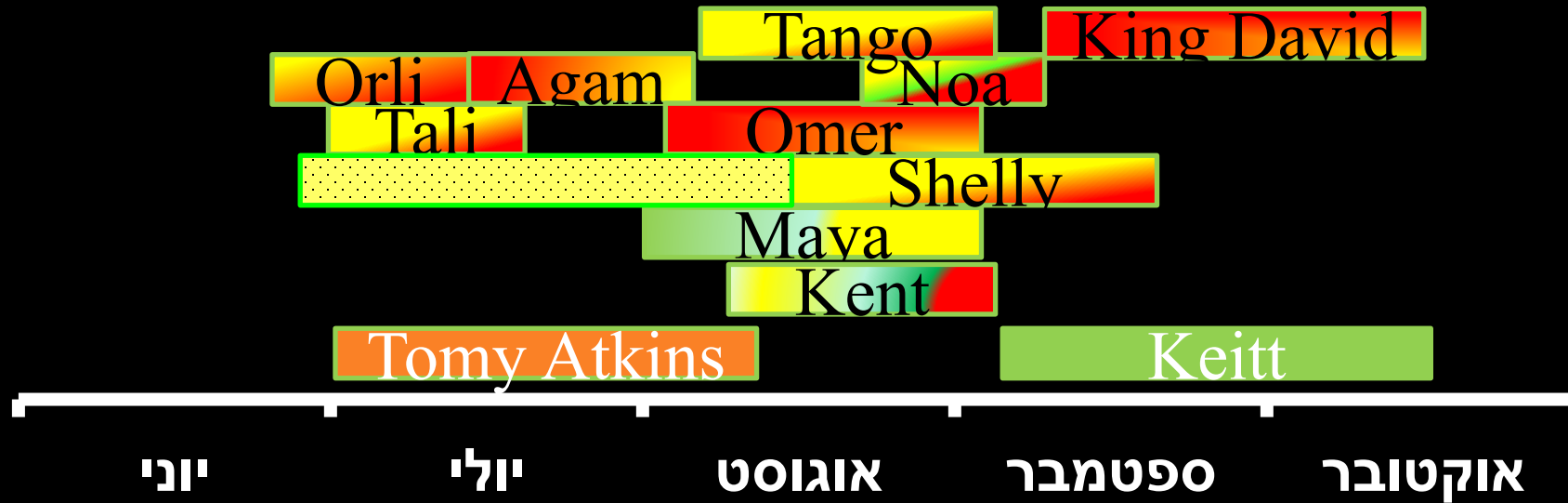
גידול מנגו בנגב המערבי

אסטרטגיות לגידול מנגו בנגב המערבי

II: התמקדות בזנים עיקריים להארכת עונת השיווק והיצוא שלהם

גידול מנגו בבקעת כנרת

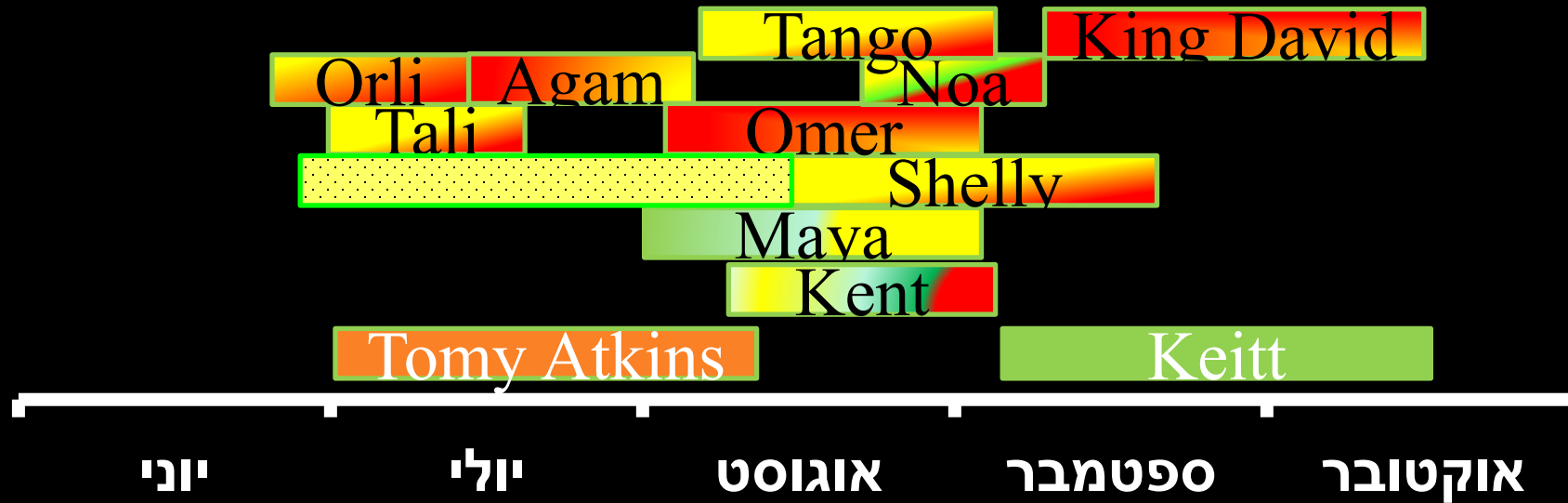
גידול מנגו בנגב המערבי

אסטרטגיות לגידול מנגו בנגב המערבי

III: התמקדות בפרי צבעוני אפיל במיוחד בשמוש בפרוטוקול הסרת תפרחות

גידול מנגו בבקעת כנרת

גידול מנגו בנגב המערבי

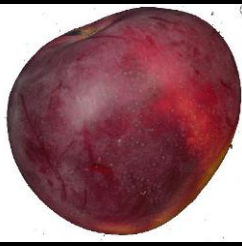
סיכום

- לנגב המערבי פוטנציאל של גידול מנגו בהיקף של כמה אלפי דונמים.
- זו בחינה משמעותית ראשונה של הזנים החדשים, וקווים מצטיינים נוספים תוצרי פרויקט ההשבחהבתנאי האזור.
- אסטרטגיה נכונה לגידול מנגו בנגב, בשילוב עם אזור הגידול המרכזי בצפון, יכולה להוות יתרון.
- כל גידול משמעותי של מנגו בנגב המערבי מחייב התמודדות יעילה, של כלל האזור עם מחלת עיוות התפרחות.

סיכום

- מנגו הינו גידול מרכזי בעולם, בארצות הטרופיות והסוב-טרופיות.
- היקף היצור והשיווק שלו עולים בהתמדה.
- בארץ זהו ענף צומח בעל פוטנציאל משמעותי לגדול.
- יצירת זנים חדשים בתוכנית ההשבחה הישראלית מעניקה יתרונות כלכליים לענף לשוק המקומי וליצוא.
- לנגב המערבי פוטנציאל של גידול מנגו בהיקף של כמה אלפי דונמים.
- כל גידול משמעותי של מנגו בנגב המערבי מחייב התמודדות יעילה, של כלל האזור עם מחלת עיוות התפרחות.

תודה על ההקשבה

דר' אלי תומר ז"ל

